

Makale Gönderilme Tarihi: 16.04.2018 – Makale Kabul Tarihi: 27.06.2018

TÜRKÇÜ BİR KADIN HAREKETİ: AYŞE DERGİSİ¹

*Hatem TÜRK**

Özet

Osmanlı'nın son devrinde devleti çöküntüden kurtarmak için ortaya çıkan fikir hareketlerinden biri olan Türkçülük, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin de temel ilkelerinden olmuştur. Türk Derneği, Türk Ocağı gibi kurumlarla Türkiye'nin sosyal yaşantısında yer alan bu anlayış, zamanla olgunlaşarak gelişimini tamamlamıştır. Türkçülük, Hüseyinzade Ali Turan, Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp gibi aydınlarla gelişirken kadın kahramanlarını da yetiştirmiştir. Bunların başında Müfide Ferit Tek, Halide Nusret Zorlutuna ve Emine İşınsu sayılabilir. Türkiye'de Türkçülük, kadın hareketi olarak da yer bulmuştur. Bir kadın hareketi olarak Türkçülüğün gelişimi açısından Ayşe dergisi önemlidir. Sonrasında Töre dergisi adıyla 1970'li yıllarda önemli bir görevi yüklenecek olan dergi, aslında Ayşe ismiyle Ocak 1969'da yayına başlamıştır. Halide Nusret Zorlutuna'nın kurduğu, sahip ve neşriyat müdürlüğünü Emine İşınsu'nun yaptığı Ayşe, ülkücü bir kadın dergisidir. Dergi, Türkçü kadın yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Yayın hayatını 28 sayı sürdüren Ayşe, 29. sayıyla Töre'ye dönüşmüştür. Ayşe dergisinde, Halide Nusret Zorlutuna, Emine İşınsu (Okçu), Arif Nihat Asya, Yaşar Faruk İnal, Ayhan İnal, Hikmet Tanyu, Fevzi Halıcı, Aclan Sayılğan gibi önemli imzalar yer almıştır. Dergi kadınlığa yönelik bir yayın çizgisi sürdürmüştür. "Milliyetçi Türk Kadınları Derneği"nin de dergide aktif bir rolü olmuştur. Bu çalışmada Ayşe dergisi değişik açılardan tanıtılacaktır. Derginin şekil özellikleri, faaliyetleri, yazar kadrosu ortaya konmaya çalışılacaktır. Ayrıca "Milliyetçi Türk Kadınları Derneği"nin faaliyetleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ayşe, Türkçülük, Halide Nusret Zorlutuna, Emine İşınsu, Milliyetçi Türk Kadınları Derneği.

A Turkist Women's Movement: Ayşe Magazine

Abstract

Turkism, which was one of the idea movements to disentangle Ottoman Empire from collapse at last era of Ottoman Empire, consist of fundamental principles of state of the republic of Turkey. This understanding, that plays a part in social life of Turkey with some foundations such as

¹ Bu çalışma, 08-09 Mart 2018'de Giresun Üniversitesi'nde yapılan II. Ulusal Kadın Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

* Dr. Giresun Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. hatemturk@hotmail.com

Türk Derneği, Türk Ocağı, has supplied organising of Turkey. Turkism has developed with some highbrows such as Hüseyinzade Ali Turan, Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp and has raised women characters like Müfide Ferit Tek, Halide Nusret Zorlutuna and Emine Işınso. Turkism have taken a place as a women's movement in Turkey. Ayşe magazine is important as a woman's movement in terms of improvement of Turkism. After that the magazine, that will undertake an important mission with the name of Töre magazine in 1970s, has started to broadcast by name Ayşe on February 1969. This is an idealistic magazine that Halide Nusret Zorlutuna has founded it and Emine Işınso has administered its publications. The magazine has aimed raising women. It has sustained its broadcasting life during 28 issues and turned into Töre with the 29th issue. Halide Nusret Zorlutuna, Emine Işınso (Okçu), Arif Nihat Asya, Yaşar Faruk İnal, Ayhan İnal, Hikmet Tanyu, Fevzi Halıcı, Aclan Sayılğan have taken place in the magazine. It has maintained a broadcast line towards women. Also, "Milliyetçi Türk Kadınları Derneği" has taken an active role in the magazine. In this study, Ayşe magazine will be described from various perspectives. The form properties, activities, writer staff of the magazine will be revealed. In addition, the activities of "Milliyetçi Türk Kadınları Derneği" will be laid emphasis on.

Key Words: Ayşe, Turkism, Halide Nusret Zorlutuna, Emine Işınso, Milliyetçi Türk Kadınları Derneği.

Giriş: Cumhuriyet'in Ülkücü Kadınları: Halide Nusret Zorlutuna ve Emine Işınso

Halide Nusret Zorlutuna

(d. 1901- ö. 10. 06. 1984)

Şair, yazar, öğretmen

Halide Nusret Zorlutuna² (1901 – 10 Haziran 1984), hürriyet taraftarı, sürgündeki gazeteci Avnullah Kâzımî ile Ayşe Nazlı Zorlu Hanım'ın kızı olarak İstanbul'da doğdu. II. Meşrutiyet'in getirdiği bayram havası içinde babasının Kerkük'e mutasarrıf olarak atanmasıyla eğitim hayatına burada başlayan sanatçı, Arapçayla Farsçayı da öğrendi. Şairlik ve yazarlığının temelini oluşturan Kerkük'ten sonra 1919'da yeniden İstanbul'a gelen Halide Nusret'in yaşantısı, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde Türk edebiyatının görüntüsüne benzer. Çünkü II. Meşrutiyet'le birlikte memlekete getirilen kısmî özgürlüğün bütün vatana yayılması amacıyla hürriyet kahramanlarının önce uzak şehirlere gitmesi ve ardından yeniden İstanbul'da toplanması yaygın bir durumdu. Dolayısıyla onun yaşantısına babası Avnullah el-Kâzımî'yi de dâhil etmek gerekir.

İstanbul'da eğitimine devam eden Halide Nusret, babasının ölümünden sonra geçim kaygısıyla öğretmenliğe başladı. Dindar bir ailenin ferdi olan sanatçının öğretmenlik mesleğini benimsemesi, onun tüm hayatının da bu yolda yürümesini sağladı. Binbaşı Aziz Vecihi Bey'le evlenmesi öğretmen olarak Anadolu'nun pek çok yerini gezmesine olanak sağladı. Halide Nusret, İşgal İstanbul'unda İstanbul Kız Lisesi'nde öğretilendi. "Memleketin sıkışık, karanlık günleriydi. Milletçe mutsuzduk. Bir yanda güya öğrenimime devam etmeye çalışıyor, bir yandan da özel bir lisenin ilk kısmında öğretmenlik yapıyordum. O zor yılların karanlığı içinde tek mutlu hatıra o okuldan; o okulda geçen günlerdir" (Zorlutuna 2010: 18) ifadeleriyle başladığı anılarında Halide Nusret Zorlutuna, Anadolu'da geçen öğretmenlik yıllarında öğrencileriyle edindiği tecrübeleri "Benim Küçük Dostlarım" adını verdiği kitapla anlattı. Kırklareli, Kars, Karaman, Urfa, Maraş, Sarıkamış, Ankara, onun öğretmenlik yaptığı Anadolu

² Konuyla ilgili ayrıca bk. Hatem Türk (Temmuz 2016), "Anadolu'da Bir Ana: Halide Nusret Zorlutuna", Töre, Yıl. 4, nr. 39, s. 13-17.

şehirleridir. Şükûfe Nihal ve Adile Ayda yakın arkadaşlarındandı. 33 yıllık öğretmenlik yaşantısını 1957’de noktalayan şair ve yazar, geri kalan ömrünü çocukları Hüseyin Avnullah Ergün ve Emine Işinsu’ya olduğu gibi memleketin tüm çocuklarına ve annelerine analık yaparak geçirdi. “Anneler Birliği” derneği başta olmak üzere çeşitli sivil toplum kuruluşları ve yayın organlarına omuz verdi. Onun için 1976’da 75 yaşını doldurması münasebetiyle onuruna jübile düzenlendi. Oturduğu sokağın adı “Şairler Sokağı” yapıldı. Bütün bunların sonucunda pek çok onurun³ da sahibiyken imanlı bir Müslüman kadını kimliğiyle çocuklarına “Gerçek bir Müslüman olunuz. Doğru ve namuslu olunuz.” (Tuncer: 2012: 32) vasiyetiyle Türk milletinin yeni başkentinde vefat etti. Hayatının son yıllarıyla ilgili Adile Ayda şunları söyler:

“O ince, o titrek maddi kabuk kırılıverecek diye her an korku duyuyor etrafındakiler. Fakat o maddi kabuğun içinde gepgenç, taptaze, dipdiri bir ruh yaşıyor. Bir kere tabiatın harikası denebilecek bir hafıza. İsteddiğiniz şairin istediğiniz şiirini ısmarlayabilirsiniz. Hepsiz ezberinde. Politik olayları gazetelerden günü gününe dikkat ve ilgiyle takip etmekte... Düşünce ve muhakemesinde hiç yıpranmamış, kireçlenmemiş bir fikir çevikliği var. Bu ruhlaşmış, manalaşmış insanla konuştuğumuz zaman yaş kavramı tamamen silinmekte... Esasen, ellerindeki mafsallı romatizması dışında ciddi bir rahatsızlığı da yok. Fakat devamlı olarak halsizlikten şikâyet etmekte? İstiyor ki otuzunda, kırıkında olduğu gibi güçlü ve enerjik olsun, bir şeyler yapsın. Çünkü fikri, ruhi enerjisi yerinde” (Ayda 1984: 240).

Emine Işinsu

(d. 1938 –)

Emine Işinsu, 17 Mayıs 1938’de Kars’ta doğdu. Babası Bulgaristan Türklerinden Aziz Vecihi Zorlutuna olup, annesi şair ve yazar Halide Nusret Zorlutuna’dır. Anne ve babasının memuriyeti sebebiyle öğrenim süreci çeşitli okullarda sürdü. İlkokula Urfa’da başladı ve Ankara’da tamamladı. Ardından Ankara Cebece Ortaokulu’ndan ve TED Ankara Koleji’nden (1957) mezun oldu. Daha ilkokuldayken yazmaya meraklıydı. Bir köpeğin ağzından yazılmış “*Minko’nun Hatıraları*” adlı bir anı kaleme aldı. Kolej yıllarında ise küçük hikâyeye ve şiir yazdı. İlk şiiri “*İnsanlar*” Türk Eğitim Derneği’nin yayınladığı *Eğitim Dergisi*’nde çıktı. Edebiyattaki başarısı fark edilince derginin editörlüğü Işinsu’ya bırakıldı. Burada edindiği tecrübe sayesinde kadın dergisi olan “*Ayşe*”yi çıkarıp idare etti. Derginin özellikle milliyetçi camiada ilgi görmesi üzerine onu genel bir dergi olarak 29. sayıyla birlikte “*Töre*” adıyla sürdürdü. İlk şiir kitabı *İki Nokta*’yı 17 yaşındayken yayımladı (1956). Üniversite öğrenimi D.T.C.F. İngiliz Dili ve Edebiyatı ile başladı. Kazandığı bir burs ile “sosyal akademi uzmanı” olmak için Amerika’ya gitti. İki aylık bir kurs eğitimi aldıktan sonra bir çocuk kampına çalışmak için gönderilir. 6 ay boyunca kamptaki çocuklarla ilgilendi ve Türkiye’ye döndü. İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü bırakarak O.D.T.Ü’nin İşletmecilik Bölümü’ne kaydoldu. Bu yıllarda üniversiteye devam etmek şartıyla ilk eşi Erdoğan Okçu ile evlendi. İşletme bölümünü evlilik ile yürütemeyeceğini anlayınca D.T.C.F.’nin Felsefe Bölümüne başladı ancak iki çocuğunun dünyaya gelmesiyle bu bölümü de yarıda bıraktı. Her ne kadar öğrenimini yarıda bırakmış olsa da bu durum onun yazma sürecine artı bir değer olarak yansımıştır. Radyoda duyduğu bir roman yarışmasına katıldı ve böylelikle ilk romanı *Küçük Dünya*’yı yazdı. Roman birinci olamasa da

³ Defne, Ayşe, Töre gibi dergilerin kurucusu Halide Nusret Zorlutuna’ya 1975’te “Kadının Sosyal Hayatının İnceleme ve Araştırma Derneği” tarafından ‘Ümmü’l Muharrirat’ (Kadın Yazarların Annesi) unvanı verilmiştir. Yazar bundan başka, Türk Kadınlar Birliği, Türk Ocakları, Halk Evleri, Muallimler Birliği, Yardım Sevenler Derneği, Çocuk Esirgeme Kurumu, Çocuk Haklarını Müdafaa Cemiyeti gibi kurumların çalışmalarına katkı sağlamıştır. Türk Dil Kurumu’nun kurucu üyelerindedir. Bk. Zeki Gürel (1988), Halide Nusret Zorlutuna, Kültür Bakanlığı, Ankara, s. 9-10.

sanat ödülünü kazandı ve Yeni İstanbul gazetesinde tefrika edildi. “Şiirle başlayan edebi faaliyetler, küçük hikâyelerle romanda karar kılmağa doğru yönelirken; “Kadın”, “Hisar” gibi dergilerde fıkra ve hikâyeler yazdı. Artan şöhreti, edindiği tecrübeler, onu köşe yazarlığına sürükledi. 1962-63 yıllarında Yeni İstanbul gazetesinin köşe yazarı oldu ve siyasi konularda yazdığı günlük fıkralar, “Dedikodu” adlı sütunda, “Mehlika” imzasıyla yayınlandı” (Kökdemir 1995: 4). 1963-1965 yılları arasında Sabah gazetesinin yazı kadrosunda bulundu. Radyofonik oyunlar da kaleme alan yazar “Bir Yürek Satıldı” adlı oyunuyla TRT’nin düzenlediği yarışmada birincilik kazandı. Eserlerinde Türk milliyetçiliğini ön plana çıkardı.

1969 senesinde eşinden ayrılan Emine Işınsu, ruhsal bir çöküntü yaşadı. 1972’de İskender Öksüz’le evlendi. Eşinin işi sebebiyle 1981’de Suudi Arabistan’a gitti ve bu esnada Töre dergisini Yaşar Esmekaya’ya devretti. “Biri kız (Elif), ikisi erkek (Yağmur, Murathan) üç çocuk annesi olan yazar, halen Ankara’da yaşamakta ve yazma çalışmalarına devam etmektedir” (Kökdemir 1995: 7).⁴

Töre dergisi, 2012’nin Şubat ayında Ömer Faruk Beyceoğlu’nun yönetiminde Emine Işınsu için özel bir sayıyla 2. yayın dönemine başladı. Bu sayıda birçok şair, yazar ve akademisyen, Işınsu özel sayısına katkıda bulundu. Hisar dergisinin önemli isimlerinden Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım” adlı kitabında Emine Işınsu’nun Hisar’da çıkan ilk şiirini ve Zorlutuna soyadını edebi alanda kullanmayışını anlatır: “*Aynı yılın Ekim ayında Emine Işınsu’nun Hisar’da küçük bir şiiri yayınlanmış. Sanırım, O’nun adı geçen dergide görünen ilk ve son şiiri bu oldu. Şiirin altına koyduğu imzada soyadını kullanmayışı tuhafımıza gitmişti. Acaba, Işınsu babasına, anasına bağlılığını (eski ve daha doğru deyimiyse mensubiyetini) reddeden asi evlatlardan biri miydi? Öyle değilmiş. Sanat hayatına adımını atarken, «Zorlutuna» soyadının sağlayacağı hazır şöhretten faydalanmak istememiş, edebiyat dünyasında Emine Işınsu olarak, sırf kendi gücü, kendi kabiliyetiyle bir yer edinmeyi uygun görmüş*” (Çınarlı 2012: 16-17). Işınsu, Çınarlı’nın kanaatine göre sanat yolunu gönlünün isteğinden çok düşünce dünyasıyla çizer. “*Şiirde ısrar edip, sayısı pek çok olan başarısız şairlerden biri olarak kalabilirdi. Fazla vakit kaybetmeden şiiri bırakıp, yazarlığa geçmesini bildi. Fıkra yazarlığından, hikâyecilikten, tiyatroya, romana atladı*” (Çınarlı 2012: 19). Bir kadın olarak Türk edebiyatının önemli yüzlerinden olan Işınsu için Tarık Buğra şunları söyler: “*Üç çocuğa -kelimenin tam hakkıyla- annelik, gene kelimenin bütün gücüyle, noksansız bir eşlik ve TÖRE.. ve beyinde ve yürekte Azap Toprakları, Ak Topraklar, Tutsak, Çiçekler Büyür, Sancı’ları!*” (Buğra 2012: 21) Emine Işınsu, dergicilik faaliyetleri esnasında etrafına topladığı birçok yazar ve şairi tarafından “Emine Abla” olarak bilinir. Töre dergisindeki yazı ve mektupları tek tek okur. Yağmur Tunalı’nın yazısına göre Töre’deki okuma süreci şöyledir: “*Töre Dergisi’ne gelen her mektubun Işınsu imzasıyla cevaplandırılması, ayrıca, dikkate şayandır. Dergicilik yapanlar bilirler ki, bu mektuplarda -affedersiniz- hiç ipe sapa gelmez manzumeler, yazılar, büyük sanatkâr edâları., neler neler vardır! Bu insanlar, genç olabilirler, yaşlı olabilirler, dengeli dengesiz olabilirler, tehdid edebilirler, yalvarabilirler.. ama her halükârda Işınsu Ablam, büyük bir titizlikle zamanının bir kısmını onlara ayırır ve tek tek cevaplandırır*” (Tunalı 2012: 28). *Korkunç Yenge* (O zamanlar, Filipinler’deki bir diktatörün eşinin lakabı), *Milli Kaynana* ve *Patroniçe* onun editörlük zamanından kalma lakaplarıdır.

Emine Işınsu’nun romancı yönünü kuvvetlendiren en etkili unsur, onun kurmaca dünyasına sığınmış olmasıdır. Küçükken kuklalar yapar ve onların canlanması için dua eder. Kurmaca dünyanın gerçekliğini kuşanan yazar, süreç halindeki yaşamı suni bulur. Öfkesini, hırsını, mutluluğunu romanlarına yansıtır. Romanlarının çoğunda otobiyografik unsurlar

⁴ Bu çalışmanın yapıldığı zaman Emine Işınsu, ileri düzeyde hasta olarak yatağa bağlı yaşamaktadır.

mevcuttur. Kendi kaleminden geçmişe bakarak kurgu başlangıcını şu satırlarla anlatır: “*Bir küçük kız hatırlıyorum sekiz dokuz yaşlarında, hayatında ilk defa kukla gösterisi seyretmiş, eve dönünce hemen bez bebekler dikip, bir sahne kurmuş, başlamış kendi oyunlarına*” (Yıldırım 2012: 32).

Romanda olduğu kadar tiyatro alanında da başarılı olan Işınsu, *Yürek Satıldı* (1966), *Bir Milyon İğne* (1967), *Ne Mutlu Türk’üm Diyene* (1969), *Adsız Kahramanlar* (1975) adlı oyunlarını yazmıştır. Tiyatrolarıyla ödül alan sanatçının eseri ekrana da yansıtılarak geniş kitlelere ulaşmıştır. Bütün bu başarısına rağmen tekrar tiyatro metni yazmak istemez “*Asla bir daha oyun yazmak istemem! Ben yazarlığında son derecede bencilim. Eserimi; yönetmen, oyuncular, müzisyen hatta dekoratörle paylaşmak istemiyorum. Haklarıdır kendi sanat yorumlarını eklemek kınamıyorum ama ben bir daha oyun yazmak istemiyorum. Romanda okuyucu ile karşı karşıyayım. Okuyucu romanı çok yanlış şekilde değerlendirse bile benim olanı değerlendiriyordur, başka sanatçıların açılardan bakmıyordur*” (Yıldırım 2012: 33).

Emine Işınsu, *Azap Toprakları ve Çiçekler Büyür* adlı romanlarında dış Türkleri anlatmıştır. Bu romanlarda Türklerin göçmen konumuna düşmesi ve çektiği sıkıntılar gözler önüne serilir. Yazar, göçmenler üzerine yönelişini şu satırlarla açıklar: “*Babam, Bulgaristan göçmeni, orada çok büyük acılar çekmişler. Babamın eline Kuran-ı Kerim verip ocağın içine saklamışlar. Bulgaristan Türklerine karşı bir sempati vardır. Babamdan dolayı. Ve onların, orada çok azap çektiklerini bilirim. Onu yazmak istedim. Bir sürü yerden, göçmenlerden bilgi aldım. Hatta MİT’ten bilgi aldım. Çiçekler Büyür, Azap Toprakları’ndan daha iyidir. Roman olarak daha iyidir*” (Akbaş, 2012: 42).

Kültür çevresinin genişliği Işınsu’nun düşünce dünyasına büyük katkı sağlamıştır. Sancı romanı ile Milliyetçi Hareketi anlatır. Geçmişte ve gelecekte milletine âşık bir Türk milliyetçisi olduğunu vurgulayan yazarın bu bilincinin oluşumunda ailesi ve yakın çevresinin etkisi büyüktür.

Ayşe Dergisinin Tanıtılması

Sahip ve Neşriyat Müdürü Emine Işınsu olan AYŞE “Aylık Kadın Dergisi”nin kurucusu Halide Nusret Zorlutuna’dır. Dergide başka isimlerle de yazan Emine Işınsu, 18. sayıya dek Okçu soyadını kullanmış; 19’dan sonra ise Emine Işınsu olarak yer almıştır. İlk sayısı Ocak 1969’da “Reşit Galip Caddesi No. 90 Ankara’da basılan derginin adresi, Aralık 1969’daki 12. sayıdan sonra “Büklüm Sokak No. 32/C-Ankara” olmuş bundan sonra da adres hep aynı kalmıştır. İlk iki sayısı Anadolu Matbaası’nda basılan derginin 3-7 arasındaki sayıları Mars Matbaasında, 8. sayı yine Anadolu Matbaası’nda, 9-11 arası Fon Matbaası’nda 15. sayı Defne Matbaas’ında basılmış diğer sayılarda ise matbaa bilgileri yer almamıştır. Dergi, hemen her sayıda 35 ya da 36 sayfa olarak basılmıştır. Derginin fiyatı ve abonelik şartları da yayın hayatı boyunca “Fiyat: 2.50 tl /Abonelik: yıllık 30.00 /altı aylık: 15.00 TL” olarak hiç değişmemiştir. Dergi, öğretmen ve öğrencilere yüzde elli tenzilatlı olarak verilmektedir. Aylık yayınlanan Ayşe’nin periyodu hiç bozulmamış, 28 ayın sonunda Nisan 1971’de bu isimle ömrünü tamamlamış 29. sayısı Töre olarak çıkmaya devam etmiştir. Ancak derginin 6-7. sayıları Haziran-Temmuz 1969’da birlikte yayınlanmıştır. Bu bilgiler tablo halinde aşağıdaki gibidir:

Ayşe Dergisi'nin Künye Tablosu:

Nr.	Sayfa	Matbaa	Tarih	Adres	Fiyat ve abonelik ⁵	Sahip ve müdür
1	36	Anadolu Mat.	Ocak 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
2	36	Anadolu Mat.	Şubat 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
3	36	Mars Mat.	Mart 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
4	36	Mars Mat.	Nisan 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
5	36	Mars Mat.	Mayıs 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
6-7	36	Mars Mat.	Haziran-Temmuz 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
8	36	Anadolu Mat.	Ağustos 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
9	36	Fon Mat.	Eylül 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
10	36	Fon Mat.	Ekim 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
11	36	Fon Mat.	Kasım 1969	Reşit Galip C. No.90 Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
12	35	Basın A	Aralık 1969	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
13	35	Basın A	Ocak 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
14	35	Basın A	Şubat 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
15	35	Defne	Mart 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
16	35	Basın A	Nisan 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
17	35	Basın A	Mayıs 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu

⁵ Dergi, öğretmen ve öğrencilere yüzde elli tenzilâtlı olarak verilmektedir.

18	35	Basın A	Haziran 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu Okçu
19	35	Basın A	Temmuz 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
20	35	Basın A	Ağustos 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
21	35	Basın A	Eylül 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
22	35	Basın A	Ekim 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
23	36	Basın A	Kasım 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
24	35	Basın A	Aralık 1970	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
25	35	Fon mat.	Ocak 1971	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
26	35	Fon Mat.	Şubat 1971	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
27	35	Fon mat.	Mart 1971	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu
28	35	Fon Mat.	Nisan 1971	Büklüm Sokak No. 32/C-Ank.	2.50 tl Yıllık 30.00 Altı aylık 15.00	Emine İşinsu

Ayşe Dergisinin Yayın Politikası

Ayşe dergisinin yayın politikası, derginin sahip ve müdürlüğünü yapan Emine İşinsu Okçu'nun yazdığı ilk yazıda belli olmaktadır. “Baş Yazı” üst başlığıyla “Büyür Türkiye” adlı yazı, manzum ve mensur şiir karışık olarak kaleme alınmıştır. Yazı: “*Türkistan’da bir çocuk ağlıyorsa; mutlak, Anadolu’da da bir çocuk ağlıyordur. O çocuk bir şeyini kaybetmişse, mutlak bu çocuk da onu arıyordur. Yürekler, bu çocukları duyar.*”

Duyar da bir gün, büyür TÜRKİYE.

Ataların kanlarından bir nebze yiğitlik kalmışsa damarlarında, bir nebze iman varsa içinde... Hatta bir nebze düşünürsen, inan. Büyür Türkiye” (İşinsu Ocak 1969: 3) olarak tamamlanır. Denilebilir ki Emine İşinsu, dergiye milliyetçi duygularla başlamıştır. Nitekim derginin ikinci yazısı da Emine İşinsu'nun Nur İleri takma adıyla yazdığı ve derginin yayın politikasını en iyi yansıtan yazılardan biridir. “Sohbet” sayfası altında “Türk Kadını” adıyla yazılan yazıda yazar, tarihin eski dönemlerinden Millî Mücadele sonrasına dek kahraman Türk kadınlarını söz konusu etmektedir. Savaş zamanlarında çocuklarına ve yurduna bakan kadınların aynı zamanda dernekleşme ve propaganda faaliyetleriyle de vatan savunmasında yer aldıklarını belirtmektedir. Yazar, 1897 Yunan Savaşı sırasında Tercüman-ı Hakikat Gazetesi’nde yazı yazar Fatma Âliye Hanım’ın tarihteki ilk resmî Türk kadın derneğini

kurduğunu ifade ederek “*O kadar ki, ilk resmî kadın derneği yine bu kıymetli yazarın cepheye yardım maksadıyla kuruluyor. İsmi ‘Cemiyet-i İmdâdiye’ dernek, Rumeli hududunda çarpışan askerlerimize, büyük çapta, erzak, kışlık giyecek, battaniye vs. temin ediyor*” (Nur İleri Ocak 1969: 5) diyerek Fatma Âliye Hanım’ın sosyal hayat içindeki yerini belirtmektedir. Yazıda özellikle Millî Mücadeledeki gerek milis olarak gerekse dernek faaliyetleriyle mücadele eden kadın kahramanları ayrıntılarıyla söz konusu etmektedir. Yazının sonunda ise Türk kadınına “Ayşe” adıyla sembolleştiren yazar, “*Ayşe de tarihimizin ve destanımızın Mehmet kadar meçhul, Mehmet kadar meşhur. Mehmet kadar gerçek, Mehmet kadar efsanevi bir kahramanıdır. Yaptıkları efsaneye benzer ama kendisi gerçekler üstünde bir gerçektir*” (Nur İleri Ocak 1969: 5) diyerek derginin adının da açıklamasını yapar. Bu yazıdan da görüleceği gibi dergi, kadın merkezli olarak milliyetçi bir anlayışı benimsemiştir.

Derginin milliyetçi duruşuna katkı sağlayan şairlerden biri olan Arif Nihat Asya’nın ilk sayıda “Anne”⁶ şiiri yer almaktadır. Şair bir de Ayşe dergisi için mensur şiir kaleme almıştır. “Dua” adlı mensur şiirde şair, destansı unsurları kullanarak “Ayşe”ye dua eder (Asya Şubat 1969: 13). Buna karşılık Ayşe dergisinin Şubat 1969’daki ikinci sayısında Arif Nihat Asya’nın 50. sanat yılı dolayısıyla sanatçıyla ilgili iki yazı yayınlanır. Bunlardan biri Halide Nusret Zorlutuna’nın “Baş Yazı-Arif Nihat Hoca” (Zorlutuna Şubat 1969: 3), diğeri Emine Işınsu’nun (o zaman) eşi olan Erdoğan Cemil Okçu’nun “Sanatla 50 Yıl... Dile Kolay-Arif Nihat Asya İle Sohbet” (Okçu Şubat 1969: 6-8) adlı yazılarıdır.

Ayşe, Türkiye’nin emperyalizmle komünizmin arasında mücadele ettiği yıllarda çıkmıştır. Dergi, bir yandan Amerika’nın Türkiye’yi üs olarak görme çabalarının diğer taraftan SSCB’nin ülkedeki etkisini arttırma isteklerinin yükseldiği bir zamanda Türkçü bir anlayışla ortaya çıkmıştır. Ancak sokak olayları gün geçtikçe ülkede dozunu arttırmakta ve toplumsal kutuplaşma artmaktadır. Derginin yazarlarından Arif Nihat Asya’nın “Kalk Yiğidim”⁷ adlı şiiri derginin aldığı pozisyonu ve çaresizliği gösterir. Mustafa Kemal Atatürk’ün bir büstünün altına yazılan şiirin ilk dördüğü aşağıdaki gibidir:

“Kalk yiğidim, yine dağ başını dumanaldı..
Parçalandı bir kıtanın toprakları,
Aslan payını aslan olmayan aldı..
Kalk yiğidim, yine dağ başını duman aldı” (Asya Kasım 1969: 5).

Emine Işınsu, “Ayşe 1 Yaşında” adlı yazısında derginin ilk yılının muhasebesini yaparken: “*Milli bütünlüğümüzü yıkıcı aşırı cereyanların daima karşısında olarak, sizlere bu cereyanları ve eylemleri dışardan destekleyen düşman kuruluşları tanıtmaya çalıştı*” (Okçu Ocak 1970: 3) diyerek derginin amacını da göstermektedir.

Derginin her sayısında “Baş Yazı” bulunmaktadır. Bu yazılar dergi için önemli imzalar tarafından kaleme alınmıştır. Bu yazılarda genellikle memleketin en önemli gündem maddelerinden olan ve sokakları terörize eden üniversite olayları söz konusu edilmiştir. Söz

⁶ Arif Nihat Asya’nın özel yaşantısında “anne” olgusu dikkat çekicidir. Asıl adı Mehmet Ârif olan şairin babası Ziver Efendi tek çocuğu henüz yedi günlükken askerde vefat edince Mehmet Ârif, dedesi İbrahim Tefik Efendi ve annesi Tırnovalı Osman kızı Fâtıma Hanım’a kalır. Fatıma Hanım, üç yaşına dek oğlu ve kayınpederiyle kalıp daha sonra Filistinli bir subay olan Abdürrezzak Efendi ile evlenerek bir yıl İstanbul’da durduktan sonra kocası ve ondan olan çocuğuyla Filistin’e gider. Mehmet Ârif’in dedesinin izni olmadığı için çocuğunu bırakmak zorunda kalan Fatıma Hanım’ın ikinci çocuğu da süt zehirlenmesinden vefat ederek yolculuk esnasında Mersin’de toprağa verilir. Yıllar sonra yine buluşsalar da ömrünce anne acısını duyacak olan Arif Nihat, bu şiirde de olduğu gibi pek çok kez anne şiiri yazmıştır. “Bir dediğini iki / Etmeyeyim diye öyle çırpındım ki / Ve seni öyle sevdim sana / O kadar ısındım ki / Usanmadım, yorulmadım, çekinmedim... / Gün oldu kurdın... / İncinmedim; / İlk oyuncuğın / Ben oldum yavrum / Son oyuncuğın / Ben oldum...” (Asya Ocak 1969: 7).

⁷ Metinde “Kalk Yiğidim” olarak geçmektedir.

konusu yazıları, Emine Işınsı, Halide Nusret Zorlutuna, Milliyetçi Türk Kadınlar Derneği, Galip Erdem, Aclan Sayılın, Ahmet Kabaklı, Nur İleri gibi imzalar kaleme almışlardır.

Dergi, Türk sosyal yaşantısında aktif olarak yer almaya önem vermiş bu anlamda eğitim öğretim faaliyetlerine destek olmaya çalışmıştır. İlk sayıdaki Aysel Metin'in "*Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu*" müdiresi Saadet Uluer'le yaptığı röportaj buna bir örnektir. Röportajda okul faaliyetlerine yer verildiği gibi, Ayşe dergisinin bu okullardaki değerli yazılara sayfalarında yer vereceği belirtilmiştir" (Metin Ocak 1969: 8-9).

Ayrıca dergide okullar tanıtılmaktadır. Emine Işınsu, Zeynep Tan müstear adıyla Çankaya İlkokulu (Zeynep Tan Ocak 1969: 21-22) ve Mimar Kemal İlkokulu (Zeynep Tan Şubat 1969: 20-22)'nu, Umran Zorlutuna da Halide Edip Adıvar İlkokulu (Zorlutuna Mart 1969: 21-23)'nu yine Emine Işınsu Okçu, "Fevzi Çakmak İlkokulu" (Okçu Ekim 1969: 21-24)'nu, Emine Işınsu Okçu, "Ulubatlı Hasan İlkokulu" (Okçu Aralık 1969: 14-17 / 33)'nu söz konusu etmiştir.

Ayşe dergisinde kadın güzelliği konusu, olabildiğince geniş bir şekilde işlenmiştir. "Eski Türkler" başta olmak üzere tarihten bu güne kadın güzelliği, estetiği ya da bakımı dergide önemli bir yer edinmiştir. Beyhan Karamağaralı, "*Eski Türklerde Kadın Güzelliği*" adlı yazısında özellikle yabancı kaynaklardan hareketle Türk kadınının estetik yapısını söz konusu etmiştir. "Yukarıda bahsettiğimiz yazarların tasvirlerindeki müşterek tarafları toplarsak ideal Türk kadını kızıla bakan koyu pembe tenli, yuvarlak yüzlü, dolgun yanaklı, mavi, yeşil veya ela gözlü düz burunludurlar. Saçları uzun ve örgülü, vücutları ata binecek ve harb edecek kadar çeviktir" (Karamağaralı Ocak 1969: 11).

Ayşe, bir kadın dergisi olarak başta kadının sağlık, eğitim, sosyal yaşantı, temizlik ve güzelliği olmak üzere kadına dair hemen her şeyi önemsemiş ve sayfalarında bunları söz konusu etmiştir. Bunun yanında aile ve çocuk eğitimi de derginin önemseydiği konuların başında gelmiştir. Dergide "Çocuk Yazıları" sayfası bulunmakta burada şiir, destan, fabl, mektup, deneme tarzında yazılar yer almaktadır. Dergide Halide Nusret Zorlutuna'nın öğretmenlik anılarından oluşan "Benim Küçük Dostlarım" tefrika edilmiştir.

Ayşe dergisi, özellikle ev hanımlarına da sayfalarını açmış "Yeni Kalemler" başlığı altında yazılara yer vermiştir. Bu şekilde onların da dikkatini çekerek sosyal hayata katılmalarını amaçlamıştır.

Ayşe dergisi, ev hanımlarının günlük yaşantılarına hitap eden yazılarla da okuyucu karşısına çıkmıştır. Bu anlamda kadın güzelliği, yemek tarifleri gibi yazılara yer vermiştir. Dergi, "Yapılması Kolay Yemesi Hoş" başlığı altında ilgi çekici yemek tariflerinin yanında yemek listesi de vermiştir.

Derginin kadınlar arasında ilgi çekmesini sağlayan sayfalarından biri de "Ayşe Abla Dert Dinliyor" adlı bölümüdür. Bu sayfalarda derdini anlatan kadınlara cevap verildiği, onlarla ilgilenildiği görülür: "Ankara Küçükesat'tan Sayın Beyhan Durur: Öğrencilerinizin yazılarını AYŞE'ye yollarsanız, çocuk sayfasını onlarla süslemekten kıvanç duyacağız. Selâm ve muvaffakiyet temennileri" (İmzasız Şubat 1969: 34).

Derginin şairlerinin Ayşe'ye ilgisi de dikkate değerdir. Arif Nihat Asya'dan başka Ahmet Uğuralp'ın "Ayşe Kız" şiiri, (Uğuralp Şubat 1969: 36), şair ve yazar Yaşar Faruk İnal'ın "Ayşe" şiiri, (İnal Nisan 1969: 7) Ayşe dergisine yazılmıştır.

Ayşe Dergisi'nde Kadın

Bir kadın dergisi olan Ayşe, kadın ile ilgili konulara ağırlık vermiştir. Derginin yazar kadrosunda farklı konularda yazılar kaleme almış olan pek çok kadın yazar vardır. Bu yazarlar arasında derginin sahibi ve müdiresi olan Emine Işınsoy başta gelmektedir. Dergide yazan diğer kadın yazarlar ise; Halide Nusret Zorlutuna, Aysel Metin, Beyhan Karamağaralı, Nazlı Çiner, Günsel Korul, Ebru Cüner, Banu Zorlutuna, Burçin Bozakman, Zeynep Tan, Sevgi S., Gönül Erdin, Mürüvet Erçil, Cemile Nakış, Yeşim Baransel, Zinnur Fenme, Öznur Bekişoğlu, Elif Okçu, Dilek Kanad, Azize Verel, Gülnur Beşikoglu, Güler Erdem, Gönül Erdin, Ümran Zorlutuna, Ayşe Gülcan, Mukadder Sofuoğlu, Fatma Tülin Çinici, Lâle Kerem, Aysel Olcay, Aydan Gökbayrak, Naime Özgen, Gülenç Seviç, Esin Süngütay, Memduha Sayılğan, Memduha Zeynep Arıcan, Saniye Algın, Perihan Balkaş, Sultan Denk, Pınar Metin, İnci Ketenci, Aliye Tayıncı, Işık Diker, Hatice Samancı, Zeynep Işık, Fatoş Karasu, Zerrin Söylemez, Semra Çil, Ülker Gürman, Perihan Balkaş Yücesoy, Emine Tuna, Naciye Beşe, Canan Mavi, Serap Yücelt, Semiha Yücel, Gülen Tekin, Asû Tünel, Azize Kutlu, Ayşe Gani Yusufoglu, Seniye Işıkay, Gülcan Sayılğan, Melahat Uğurkan, Ayşe Eren, Sevinç Kutlugil, Gülfidan Tece, Işıl Can, İtir Gürdemir, Elif Teyze, Suzan Çataloluk, Güner Özgür, Hasene Ilgaz, Nihal Civelek, Hacer Hicran Göze, Y. Zeliha Özkök, Gül Eroğlu, Sevgi Kafalı, Sevgi Mumcu ve Naile Binark olmak üzere toplam 76 kişidir. Ancak bu isimlerin bazılarının takma isim oldukları ve özellikle Emine Işınsoy'un birden çok isimle dergide yazılar yazdığı anlaşılmaktadır.

Dergide kadın yazarların çoğunlukta olması sebebiyle kaleme alınan yazıların konusu genellikle kadınların ilgi alanlarına yöneliktir. Moda, sağlık, cilt bakımı, el işi, yemek tarifleri ve mutfak kültürlerine ait yazıların yanı sıra aile ve çocuk eğitimi hakkında yazılan yazılar da yer almaktadır. Bu konular hakkında yazılan yazıların sahibi ise çoğunlukla kadın yazarlardır.

Derginin en önemli isimlerinden Halide Nusret Zorlutuna, yazı ve şiirleriyle ilgili Türkçü bir kadın profilini göstermektedir. Derginin 15. sayısının başyazısını "Mutlu Bir Yıldönümü" başlığıyla yazan Halide Nusret Zorlutuna: *"Evet Garplı kadınlar, haklarını almak için kendi erkekleriyle çarpışmışlardır; Türk kadını ise, şahsı için herhangi bir menfaat düşünmeksizin, kendi erkeğinin yanı başında düşman ordularıyla çarpışmıştır"* (Zorlutuna: Mart 1970: 3) diyerek kadına bakışını göstermektedir.

Annelik Olgusu

Ayşe dergisinde "anne" kavramı özel bir yer teşkil etmiştir. Bu konu hakkında farklı türlerde yazılar kaleme alınmıştır. Dergide "anne" üzerine pek çok şiir yazılmıştır. Özellikle önemli şairlerin kaleminden çıkan şiirler ilgi çekicidir: Arif Nihat Asya, "Anne" ve "Anneler Günü", Halide Nusret Zorlutuna, "Anne", Cahit Sıtkı Tarancı, "Anacığım", Faruk Nafiz Çamlıbel, "Melek", ve Ayhan İnal'ın "Beni Yaşatan" isimli şiirleri anne sevgisini anlatır.

Aile ve Çocuk Eğitimi

Dergide aile ve çocuk eğitimi konularını içeren toplam 14 yazı kaleme alınmıştır. Bu yazılarda ise çocuk ve çocuk eğitimi üzerine yazılmış olanlar çoğunlukta. Güner Özgür, "Çocuklar İçin Zekâ Testleri" adındaki yazısında 2-15 yaş aralığındaki çocukların normal zekâ ölçüsünün belirlenmesi amacıyla, çocukların hangi yaşta hangi kabiliyetlere sahip olmasını

gerektiğini ifade etmiştir. Zeynep Işık, “Başarısız Öğrenci Ailelerinin Tutumu” adındaki yazısında ailelerin, çocukları üzerindeki yanlış davranış ve tutumlarının çocuğun eğitimini olumsuz yönde etkilemesini anlatırken, Naime Özgen, “Okul Öncesi Eğitim” başlıklı yazısında okul öncesi eğitimi için İtalya’ya gittiği bir seminerdeki izlenimlerinden hareketle ülkemizdeki okul öncesi eğitim hakkında yeni metotlar ortaya konulması gerektiğini belirtir.

Dergide, aile ve çocuk eğitimi üzerine kaleme alınmış yazılardan biri de Naile Binark’ın “Kutadgu Bilig’de Evlenme, Aile ve Çocuk Terbiyesi” başlıklı yazısı, konunun tarihî bir eser içerisinde incelenmesi bakımından önemlidir.

Mutfak Kültürü, Yemek Tarifleri

Kadınların en çok vakit geçirdiği yerlerden biri de mutfaktır. Dolayısıyla kadın yazarların çoğunlukta olduğu bir dergide yemek kültürü ve yemek tariflerini içeren yazıların olması doğaldır. Dergide “Yapılması Kolay Yemesi Hoş” başlığı altında çeşitli yemek tariflerine yer verilmiştir. İmzasız olarak yayımlanan bu yazılar derginin çoğu sayısında vardır. Aynı zamanda on beş günlük yemek listesi verilmiştir. Dergide yemek tariflerinin yanı sıra çeşitli yörelerin yemek ve mutfak kültürü tanıtım yazıları da kaleme alınmıştır. Firkat Kaynak, “Emirler Köyü Mutfağı” ve “Karaaptal Köyü” yazılarında bu köylerdeki mutfak kültürlerini tanıtmış, “Urfa’nın Çiğ Köftesi” adındaki yazısında ise çiğ köftenin tarihçesine yer vermiştir. İmzasız olarak verilmiş “Anadolu Mutfağı” başlıklı yazıda ise Anadolu’da kullanılan mutfak araç- gereçlerinin özelliklerine değinilmiştir.

Kadın, Güzellik, Sağlık ve Cilt Bakımı

Dergide, kadınlar için güzellik, cilt bakımı ve sağlık konularında yazılar kaleme alınmıştır. Ümran Zorlutuna, Ülker Gürman, Mürüvvet Erçil, Sevgi S., Güler Erdem, Gönül Erdin, Esin Süngütay ve Beyhan Karamağaralı gibi yazarlar bu konular üzerine yazmışlardır. Özellikle Ümran Zorlutuna “Biz Bize” başlığı altında saç, ayak ve cilt bakımı, güzellik ve makyaj hakkında çeşitli yazılar kaleme almıştır. Gönül Erdin, “Modern Kozmetik Enstitüsü: Keriman”, adlı yazısında Keriman adındaki yeni açılan kozmetik kuruluşunun tanıtımını yapar. Dergide, kadınlıkların güzellik endişelerinden dolayı ortaya çıkan psikolojik rahatsızlıkları ile ilgili yazılara da yer verilmiştir. Mürüvvet Erçil, “Yaş ve Güzellik” adlı yazısında kırk yaşını aşmış kadınların, fiziki özelliklerinde meydana gelen değişikliklerden ötürü yaşadığı bunalımı kendine güven ve yaşam tecrübesi sayesinde aşabileceğini anlatır. Dergide, sağlık için önem arz eden beslenme alışkanlıkları ve temizlik konulu yazılar da vardır.

Moda

Ayşe dergisinde yer alan moda yazılarında kadın giyimi ve şık olma konularından bahsedilmiştir. Asım Yücesoy, “Moda ve 1969” başlıklı yazısında; “*Senenin moda desenleri: ekose ve tüvit. Buluzlar, yelekler revaçta. Geçen yılın aksine, pili ve kloş etekler çok. Büyük tokalı enli kemerler, pantolon, yelek içine parlak renkli buluzlarla genç hanımlar cidden cazip görünecekler. Özellikle günümüzün süper havalı kalın topuklu ayakkabıları, yalnız yürüyüşte kolaylık, rahatlık değil aynı zamanda daha genç bir görünüş sağlamaktadır.*” (Yücesoy 1969: 23) ifadeleriyle kadınlara moda konusunda tavsiyelerde bulunur.

El İşi

Ayşe dergisinde el işini anlatan birkaç yazıya da yer verilmiştir. Bir el işi türü olan ve çeşitli renkteki kumaşların kesilip yeni bir şekil verilmesiyle oluşan aplikenin yapılışına ait iki yazı kaleme alınmıştır. “Evinizi Kendi Elinizle Süsleyin”, adlı yazıda ise kadınların başka bir işle meşgulken bile yapabilecekleri el işleri konusunda tavsiyelerde bulunulur: “*Yalnız boş vakitleriniz mi, arkadaşlarınızla toplandığınız bir ikindi vakti; gittikçe uzamaya başlayan geceler hatta yavrularınızın başında onların ders çalışmalarını kontrol ederken bile; işiniz, elinizde olabilir. Yeter ki siz isteyin. Ayrıca evinizi kendi el işlerinizle süslemiş olmanız; o evi biraz daha sıcak, biraz daha sevimli yapacaktır*” (İmzasız 1969: 9).

Ayşe Dergisi ve Milliyetçi Türk Kadınları Derneği

Ayşe dergisi, 1967’de Emine Işınsoy, Memduha Sayılğan gibi sonradan Ayşe’nin yazarları olacak kişiler tarafından kurulan Milliyetçi Türk Kadınları Derneği’nin yayın organı gibi çıkmıştır. Dernek⁹, Ayşe’deki yazılarının yanında toplantılar yapmış, risaleler ve kitaplar bastırmıştır.¹⁰ Dernek, gündemdeki en önemli konulardan biri olan komünizmle mücadele konusunda aktif bir rol oynamıştır. Bu anlamda Ayşe’nin 4. sayısında derneğin “Türk Gençliği Düşün ve Kendine dön!...” başlıklı bildirisini yer almıştır. Bu bildiriye Türk gençliğine seslenilerek her geçen gün görülen olumsuz hadiselerle Türk gençliğinin sebebiyet verdiği ve bu olayların birlik ve beraberliği engellediği vurgulanmaktadır. Yazıda; “*Bütün bunların, milletinin sana olan güvenini sarstığını, Türk birliğini bozucu ve yıkıcı bir ortam hazırladığının farkında değil misin? Memlekette ‘Düzen’i değiştirmek amacını güden davranışların, Komünizm’in ‘Parçala ve Yut’ parolasına hizmet etmektedir. Çünkü sen de iyi pekiyi biliyorsun ki, bu olaylar memlekete yeni bir düzen getirmez, sadece milleti bölmeye sebep olabilir. Türk birliğinin bölünüşü, bugün dünya yüzündeki Türklerin tek bağımsız kalesinin Türkiye’nin çöküşü olacaktır. ‘Bağımsızlık türkükleri çağırarak yürüdüğün bu yol, seni ancak bu çöküntüye götürebilir!’*” (Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, Nisan 1969: 3) denilmektedir¹¹.

Bildiri, Türkiye’de yankı uyandırmış, konuyla ilgili Galip Erdem de derginin 6-7. sayısının başyazısını kaleme alarak dernek ve faaliyetlerini söz konusu etmiştir: “*Memleketini seven, milletinin derdi ile dertlenen Türk kadınları, birkaç yıldan beri Türkiye’nin ana davalarına karşı pek yakın bir ilgi duymaya başlamışlardır. Analarımız, bacılarımız ev işi ve*

⁸ Derneğin tüzüğü: Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Programı ve Tüzüğü (1967) Mars Matbaası: Ankara, olarak yayınlanmıştır.

⁹ “1967 yılında Emine Işınsoy tarafından Ankara’da kuruldu. Kurucuları: Halide Nusret Zorlutuna, Muzaffer Türkeş, Fahriye Yılanlıoğlu, Emine Işınsoy, Müftade Soyer, Memduha Sayılğan, Mualla Tekeli, Zeliha Düzgüneş, Tanyeri Duru, Fırat Asya, Meral Erdem. 1970’de, Sevgi Kafalı tarafından İstanbul Şubesi açıldı. Adı, 1972 ‘de Ülkücü Kadınlar Derneği yapıldı. Bu dönemde Asuman Taşer Başkan oldu.” Bu bilgiler, Emine Işınsoy’un eşi, yazar İskender Öksüz tarafından (Siyasetçi Sadi Somuncuoğlu’ndan aktarımla) bize mail yoluyla 07.03.2018’de verilmiştir. Sevgi Kafalı’nın kurduğu İstanbul şubesinde 15 Mart 1971’de İstiklal Marşı’nın kabulü yıl dönümü vesilesiyle gece düzenlenir. İstanbul Belediyesi’nin Fatih Tiyatrosu’nda yapılan gecede İsa Yusuf Alptekin onur konğudur. Necmettin Hacıeminoğlu, Faruk Kadri Timurtaş, Mertol Tulum gibi ülkücü bilim adamlarının katıldığı gece, 12 Mart Muhtırası’nın gölgesinde de olsa coşkuyla geçmiştir. (Bu bilgiler Sevgi Kafalı’dan alınmıştır.)

¹⁰ Derneğin ilk yayını İlber Ortaylı (1968) Çarlık Rusyasında Türkçülük Hareketleri ve Gaspıralı İsmail Bey, Anadolu Matbaası: Ankara’dır. Ayrıca bk. Milliyetçi Türk Kadınları Derneği (1970), Utanç Albümü, Kardeş Matbaası: Ankara’dır. 8 sayfadaki risalede aşırı sol gruplarla ilgili fotoğraflar yer alır. Risaleyle ilgili Tarık Buğra’nın da bir yazısı vardır (Buğra Ekim 1970: 11).

¹¹ Emine Işınsoy, Devlet gazetesinin 5. Sayısındaki “Korunmak mı, Allah etmesin!” başlıklı yazısında bildiri sonrasındaki gelişmeleri anlatarak derneğin “Ne bir siyasi partiden güç almak, ne iktidarın koltuğu altına sığınmak istedi”(Okçu 5 Mayıs 1969: 2)ğini belirtip derneği savunmaktadır.

ev dışındaki yorucu çalışmaları yanında cemiyete dönük faaliyetlerin de sahibidirler. Milliyetçi Türk Kadınları Derneği ve Türk Ev Kadınları Derneği gibi kadın teşekkülleri, kısa bir süre içinde, erkekleri kışkırtacak büyük bir başarının temsilcileri olmuşlardır. Bilhassa zararlı cereyanlar konusunda gösterdikleri titizlik çok sevindiricidir” (Erdem Haziran-Temmuz 1969: 3)

Derginin 6-7. sayılarında bu sefer Altındağ Halk Eğitim ve Sosyal Kalkınma Derneği, Kadın Gücü Değerlendirme Derneği, Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, Türk Ev Kadınları Derneği, Türkiye Köylerini Kalkındırma Teşkilâtı Kadın Grubu, Türkiye Milliyetçi Öğretmenler Derneği Kadın Grubu, Adalet Partisi Kadın Kolları Teşkilâtı, Güven Partisi Kadın Kolları Teşkilâtı, Milliyetçi Hareket Partisi Kadın Kolları Teşkilâtı gibi geniş tabanlı bir bildiri yayınlanmıştır. “Türk Kadını Sesleniyor” başlıklı bildiri, “Aziz Türk Milletine”: “Türk Milleti olarak anarşist ve komünist taşkınlıklar karşısında günden güne artan haklı bir nefret ve isyanla doluyuz.” (İmzasız Haziran-Temmuz 1969: 11) gibi, “Türk Kadını, Türk Anası”na: “Artık masumiyet hudutlarını aşan davranış sahiplerine akıl mantık yolunu göstermelisin” (İmzasız Haziran-Temmuz 1969: 11), “Türk Oğlu, Türk Kızı”na: “Seni milliyetinden, seni Türklüğünden, seni demokrasiden, seni hars ve kültüründen, seni hürriyetinden koparmak isteyenler karşısında uyanık ol!” (İmzasız Haziran-Temmuz 1969: 11) diye seslenilerek okullardaki öğrenci olayları karşısında herkes uyarılmaktadır.

Ayşe'nin 11. sayısında dernek bu kez TRT kurumunu hedef alan bir bildiri yayınlamıştır. “Anaların İhtarı” adıyla kaleme alınan bildiri de kurumun komünizm propagandası yaptığı, daha kötüsü bunu 10 Kasım'da Atatürk'ü anma gününde onu kullanarak yaptığı ileri sürülerek kurum uyarılmaktadır: “10 Kasım 1969 günü TRT kurumu radyo ve televizyonu ile grubun emrinde çalışmıştır. O gece televizyonda gösterilen film, ne Atatürk'le, ne devrimler, ne de milleti ile ilgilidir. [...] film, Rus elemanları tarafından, Rus propagandası gayesi ile çekilmiştir” (Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Kasım 1969: 4).

Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, 17 Ocak 1970, saat 20:30'da Kulüp Gökdelen'de “Ocak Yemeği” tertip etmiş bunu da Ayşe'nin Aralık 1969, 12. sayısında ilan etmiştir (İlan Aralık 1969: 34). Fırat Kaynak ise derginin 14. Sayısında “Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Yemeği” adlı yazıda yemeğin Halide Nusret Zorlutuna'nın da katılımıyla şiirle, sanatla, milliyetçi duygularla dolu dolu geçtiğini ifade etmektedir (Kaynak Şubat 1970: 21).

Derginin 14 numaralı sayısında derneğin bu sefer “Türk Hukuk Kurumu”nu hedef aldığı görülür. Başyazıda imzasız olarak yer alan “*Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Duyurusu*” başlıklı bildiri de dernek: “*Türk Hukuk Kurumu yönetim kurulu aldığı bir kararla, tamamiyle politik aşırı solcu bir eylemin görevlisine ‘Yılın Avukatı’ unvanını vermiş ve kendisine gümüş bir plaket takdim edeceğini basın yolu ile kamuoyuna duyurmuştur.*” (İmzasız Şubat 1970: 3) diyerek antikomünist tavırlarını gittikçe ileri götürmüştür.

Derginin 17. sayısında Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, “*Aneler Gününde Türk Anaları Evlatlarına Sesleniyor*” başlıklı bildiriyle terör olaylarına karışan gençliği bir kez daha uyarmaktadır: “*Bırakın kardeş kavgasını. Bırakın Türk bünyesine, Türk düşüncesine yabancı olan terimlerle birbirinizi suçlamayı* (Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Mayıs 1970: 32). Bildiri, sokak çatışmalarına ve terör olaylarına karşı derneğin “annelik” vasfını ön plana aldığını gösterir.

Ayşe, 18. sayısında Milliyetçi Türk Kadınları Derneği'nin Astsubay eşlerine hitap eden bildirisini yayınlar. Astsubay eşlerinin aylıklara yapılacak zamdan dolayı sokağa çıkmalarını eleştirir ve bildirisinin sonunda; “*Türk anaları, Türk kadınları, vatan sizden maddede değil, yurtseverlik ve vatanın yüksek menfaatleri için feragat ve cesaretle mücadelede erkeklerinize,*

evlâtlarınıza örnek olmanızı, öne atılmanızı bekliyor. Bu yolda mücadeleyi beklemek milletimizin hakkı ve en büyük arzusudur” (Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Haziran 1970: 15) diyerek Türk kadınlarından istenen davranışları belirtir.

Derginin 21. sayısında derneğin “Aziz Türk Milleti!” başlıklı başka bir bildirisi bulunmaktadır. Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, sosyalizm ve komünizm gibi ideolojilerin böl, parçala ve yok et felsefesinden ileri gitmediğini belirterek Türk milletini uyarır. “Aziz Türk Milleti; senin ihtiyaç veya arzularını sömürerek sosyalizmi kurma çabasında olanlara; 21 Ağustos 1968 Çekoslovakya’nın kurtuluşunun (!) 2 inci yıldönümünde sınırları neden kapattıklarını, sor...”

YAŞASIN KOMÜNİZM’E KARŞI SAVAŞAN MÂZLUM MİLLETLERİN ZAFERİ.
(Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, Eylül 1970: 17).

Dernek, ülkenin içinde bulunduğu olumsuz koşullarda kadının Türk milliyetçiliği kimliğiyle daha etkili bir rol oynaması için Sevgi Kafalı’nın başkanlığında İstanbul şubesini açmıştır. Ayşe’nin 25. sayısında dernek başkanının “Aziz Türk Milletine” başlıklı bildirisi yer almaktadır: “Gayemiz her türlü fikrin panzehiri olan milliyetçilik duygusunu geliştirip yaymak, milliyetçi Türk kadınlarını, yetişkin genç kızlarımızı, hiçbir siyasi parti gözetmeksizin bir araya toplamaktır. Aileye ve okula milliyetçi fikirlerin hâkim olmasını, çocuklarımızın milli şuurla dolu olarak yetişmesini sağlamağa çalışmak da başlıca gayemiz arasındadır” (Kafalı Ocak 1971: 25).

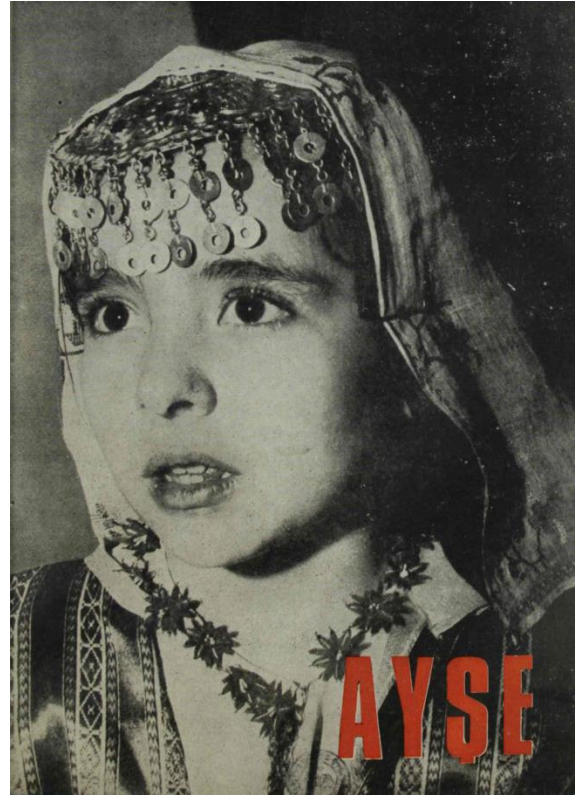
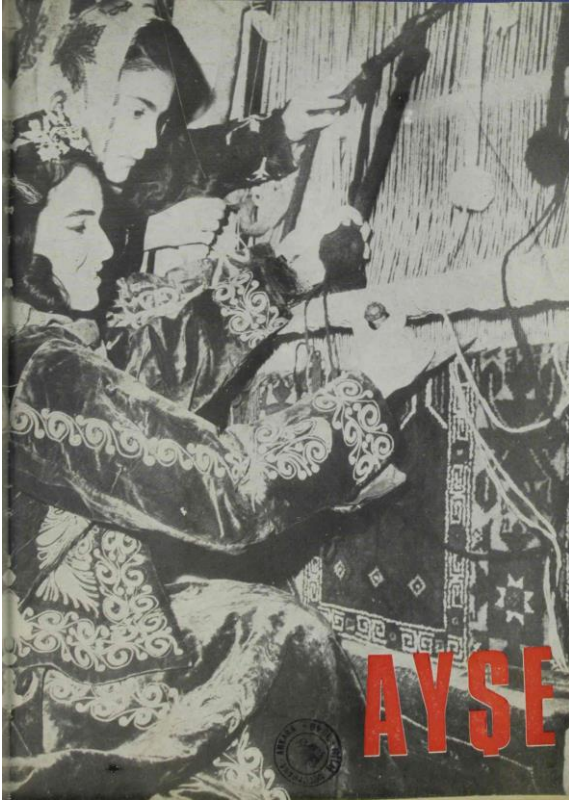

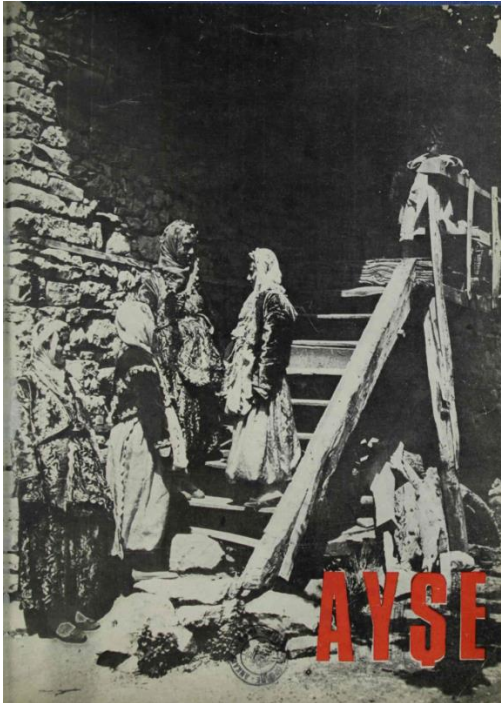
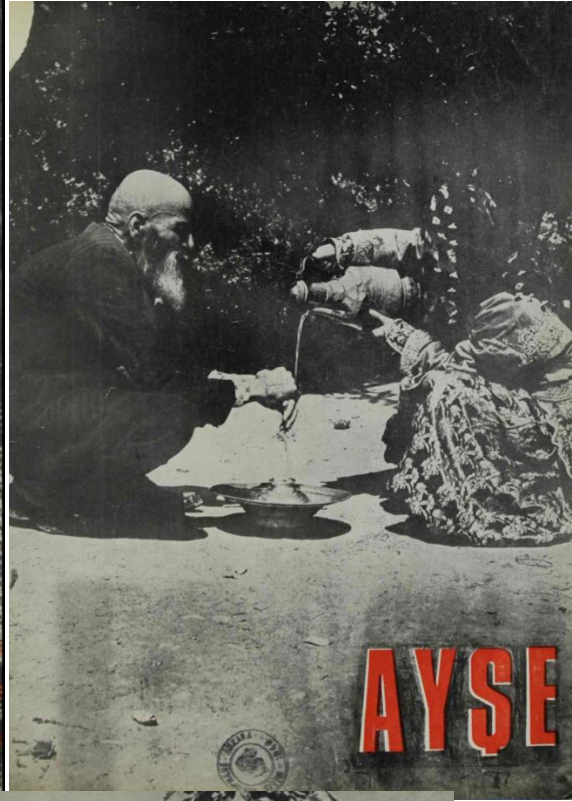
Milliyetçi Türk Kadınları Derneği’nin amblemi.

Sonuç

1960'larda emperyalizmle komünizmin Türkiye'den pay kapma yarışı görülür. Bir yandan Amerika'nın 6. Filo öncülüğünde ülkeye yerleşme ve ekonomik, siyasî, askerî alanlarda hâkimiyet kurma politikası vardır. Diğer tarafta dünyada sürekli güç kazanan komünist bloğunun Avrupa, Ortadoğu ve Asya arasındaki köprü olan Türkiye'yi alanı içine katma isteği, devrin iki hâkim ideolojisini Türkiye üzerinden savaştırmıştır. Arka plandaki bu yarışın önünde ülkede sağ ve sol adıyla genel hatlar oluşturulmuş, bu hatlar da gittikçe ayrılarak çatışmalara neden olmuştur. Özellikle gençlik arasında çıkan çatışmalarda başta üniversiteler olmak üzere pek çok okul ve sokaklar yaşanmaz hale gelmiş, ülkeye anarşi hâkim olmuştur. Bunda en büyük sıkıntıyı anneler çekmiş, bir türlü anlam veremedikleri bu kavgayı önlemek için çareler aramışlardır. Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, antikomünist bir anlayışla kadın odaklı çalışmalar yapmış, Halide Nusret Zorlutuna ve Emine Işinsu'nun önderliğinde Ayşe dergisi de bu çalışmaların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. İçinde modadan, sanata, yemek tariflerinden el işlerine, sosyal hayattan siyasete, kadınlığa dair pek çok şeyi barındıran dergi, ülke çapında önemli bir kamuoyu oluşturmuş, 28 sayılık ömrü, bu ilgi sayesinde genel bir dergi olan TÖRE'ye dönüşmesini sağlamıştır. Dergi, Türkçü bir anlayışla yayın yapmıştır. Derginin en önemli misyonu, milliyetçi kadının en az erkekler kadar, Türk sosyal yaşantısında yer almasını sağlamak olmuştur. Bu konudaki başarısını Halide Nusret Zorlutuna, kızı Emine Işinsu ve derginin diğer yazarları gibi TÖRE dergisi de ispatlamaktadır.

Ekler: Ayşe Dergisinin Kapaklarından Seçmeler

Kaynakça

- Akbaş, Nabahat, (Şubat 2012), “Emine Işınsu İle Röportaj”, Töre, Y. 1, nr. 1 s. 39-43.
- Asya, Arif Nihat, (Ocak 1969), “Anne”, Ayşe, Y. 1, nr. 1, s. 7.
- Asya, Arif Nihat, (Şubat 1969), “Dua”, Ayşe, Y. 1, nr. 2, s. 13.
- Asya, Arif Nihat, (Kasım 1969), “Kalk Yiğitim”, Ayşe, Y. 1, nr. 11, s. 5.
- Ayda, Adile (1984), Böyle İdiler Yaşarken, Ayyıldız Matbaası: Ankara.
- Buğra, Tarık, (Ekim 1970), “Utanç Albümü”, Ayşe, Y. 2, nr. 22, s. 11.
- Buğra, Tarık, (Şubat 2012), “Işınsu İçin”, Töre, Y. 1, nr. 1, s. 21.
- Çamlıbel, Faruk Nafiz, (Mayıs 1969), “Melek”, Ayşe, Y. 1, nr. 5, s. 36.
- Çınarlı, Mehmet, (Şubat 2012), “Emine Işınsu (Sanatçı Dostlarım)”, Töre, Y. 1, nr. 1, s. 16-20.
- Erdem, Galip, (Haziran-Temmuz 1969), “Baş Yazı-Türk Kadınının Öncülüğü”, Ayşe, Y. 1, nr. 6-7, s. 3.
- Gürel, Zeki (1988), Halide Nusret Zorlutuna, Kültür Bakanlığı: Ankara.
- İlan, (Aralık 1969), “Milliyetçi Türk Kadınları Derneği”, Ayşe, Y. 1, nr. 12, s. 34.
- İmzasız, (Şubat 1969), “Ayşe Abla Dert Dinliyor”, (Dergiye gelen mektuplara cevap), Ayşe, Y. 1, nr. 2, s. 34.
- İmzasız, (Şubat 1970), “Baş Yazı-Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Duyurusu”, Ayşe, Y. 2, nr. 14, s. 3.
- İmzasız, (Ekim 1969), “Evinizi Kendi Elinizle Süsleyin”, Ayşe, Y. 1, nr. 10, s. 9.
- İmzasız, (Haziran-Temmuz 1969), “Türk Kadını Sesleniyor”, Ayşe, Y. 1, nr. 6-7, s. 10-11.
- İnal, Yaşar Faruk, (Nisan 1969), “Ayşe”, Ayşe, Y. 1, nr. 4, s. 7.
- Kafalı, Sevgi, (Ocak 1971), “Aziz Türk Milletine” Ayşe, Y. 3, nr. 25, s. 25.
- Karamağaralı, Beyhan, (Ocak 1969), “Eski Türklerde Kadın Güzelliği”, Ayşe, Y. 1, nr. 1, s. 10-11.
- Kaynak, Firkat, (Şubat 1970), “Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Yemeği”, Ayşe, Y. 2, nr. 14, s. 21.
- Kökdemir, Ahmet (1995). Emine Işınsu: Hayatı-Şahsiyeti-Sanatı-Fikirleri-Eserleri. Doktora tezi. Samsun.
- Metin, Aysel, (Ocak 1969), “Memleket Hizmetinde Kadın Gücünü En İyi Değerlendiren Bir Okul-Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu”, Ayşe, Y. 1, nr. 1, s. 8-9.
- Milliyetçi Türk Kadınlar Derneği, (Nisan 1969), “Baş Yazı-Türk Gençliği Düşün ve Kendine dön!...”, (Türk Gençliğine sesleniş), Ayşe, Y. 1, nr. 4, s. 3.
- Milliyetçi Türk Kadınları Derneği (1970), Utanç Albümü, Kardeş Matbaası: Ankara.
- Milliyetçi Türk Kadınları Derneği Programı ve Tüzüğü (1967), Mars Matbaası: Ankara.
- Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, (Kasım 1969), “Anaların İhtarı”, Ayşe, Y. 1, nr. 11, s. 4.
- Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, (Mayıs 1970), “Anneler Gününde Türk Anaları Evlatlarına Sesleniyor”, Ayşe, Y. 2, nr. 17, s. 32.
- Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, (Eylül 1970), “Aziz Türk Milleti!”, Ayşe, Y. 2, nr. 21, s. 17.

- Milliyetçi Türk Kadınları Derneği, (Haziran 1970), “Milliyetçi Türk Kadınları Derneğinin Bildirisi”, Ayşe, Y. 2, nr. 18, s. 14-15.
- Nur İleri (Emine Işınsı), (Ocak 1969), “Sohbet-Türk Kadını”, Ayşe, Y. 1, nr. 1, s. 4-6.
- Okçu, Emine Işınsı, (Ocak 1970), “Baş Yazı-Ayşe 1 Yaşında”, Ayşe, Y. 2, nr. 13, s. 3.
- Okçu, Emine Işınsı, (Ocak 1969), “Başyazı-Büyür Türkiye”, Ayşe, Y. 1, nr. 1, s. 3.
- Okçu, Emine Işınsı, (Ekim 1969), “İlkokullardan Bir Tanesi-Uzaklarda Bir Okul: Fevzi Çakmak İlkokulu”, (Röportaj), Ayşe, Y. 1, nr. 10, s. 21-24.
- Okçu, Emine Işınsı, (5 Mayıs 1969), “Korunmak mı, Allah etmesin!”, Devlet, Y. 1, nr. 5, s. 2.
- Okçu, Emine Işınsı, (Aralık 1969), “Mutlu Bir İlkokul-Ulubatlı Hasan İlkokulu”, Ayşe, Y. 1, nr. 12, s. 14-17 / 33.
- Okçu, Erdoğan Cemil, (Şubat 1969), “Sanatla 50 Yıl... Dile Kolay-Arif Nihat Asya İle Sohbet”, Ayşe, Y. 1, nr. 2, s. 6-8.
- Ortaylı, İlber (1968) Çarlık Rusyasında Türkçülük Hareketleri ve Gaspıralı İsmail Bey, Anadolu Matbaası: Ankara
- Tuncer, Hüseyin (2012) “Halide Nusret Zorlutuna'nın Hayat Yolculuğu” Küller (Halide Nusret Zorlutuna), Timaş: İstanbul.
- Türk, Hatem, (Temmuz 2016), “Anadolu’da Bir Ana: Halide Nusret Zorlutuna”, Töre, Yıl. 4, nr. 39, s. 13-17.
- Uğuralp, Ahmet, (Şubat 1969), “Ayşe Kız”, Ayşe, Y. 1, nr. 2, s. 36.
- Yağmur, Tunalı, (Şubat 2012), “İfâde-i Meram Yâhud Sarı Bir Gül”, Töre, Y. 1, nr. 1, s. 27-30.
- Yıldırım, İlkin Esen, (Şubat 2012), “Kavaklar Ne Güzeldi”, Töre, Y. 1, nr. 1, s. 32-35.
- Yücesoy, Asım, (Şubat 1969), “Moda ve 1969”, Ayşe, Y. 1, nr. 2, s. 23.
- Zeynep Tan (Emine Işınsı), (Şubat 1969) “İlkokulların Bir Tanesi-2. Mimar Kemal İlkokulu”, (2. Mimar Kemal İlkokulunun tanıtımı), Ayşe, Y. 1, nr. 2, s. 20-22.
- Zeynep Tan (Emine Işınsı), (Ocak 1969), “İlkokulların Bir Tanesi-Çankaya İlkokulu”, Ayşe, Y. 1, nr. 1, s. 21-22.
- Zorlutuna, Halide Nusret (2010) Benim Küçük Dostlarım, Timaş: İstanbul.
- Zorlutuna, Halide Nusret, (Şubat 1969), “Baş Yazı-Arif Nihat Hoca”, Ayşe, Y. 1, nr. 2, s. 3.
- Zorlutuna, Halide Nusret, (Mart 1970), “Baş Yazı-Mutlu Bir Yıldönümü”, Ayşe, Y. 2, nr. 15, s. 3 / 32.
- Zorlutuna, Umran, (Mart 1969), “Halide Edip Adıvar İlkokulu”, (Yeni eğitim programı hk.), Ayşe, Y. 1, nr. 3, s. 21-23.